

Pestprotocol

Vastgesteld door de bestuurder, na instemming MR, 11 april 2022

Inhoud

1. Wat is pesten?	3
1.1 Plagen en pesten	3
1.2 Vormen van pestgedrag	4
1.3 De gepeste leerling	5
1.4 Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)	5
1.5 De pester	6
1.6 Verschillende rollen	6
2. Het pestprotocol	7
2.1 Uitgangspunten	7
2.2 Onze aanpak	7
2.3 Preventieve maatregelen	8
3. Het stappenplan na een melding van pesten	9
4. Wat is cyberpesten?	11
5. Het stappenplan na een melding van cyberpesten	12
6. Evaluatie protocol	13

1. Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig bedreigd en/of geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van grensoverschrijdend gedrag.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor de mentorcoach betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden. Pesten komt ook voor onder volwassenen. Als school hebben wij de plicht aandacht te besteden aan alles, wat met pesten op de werkvloer te maken heeft. Dit valt echter buiten dit stuk en komt terug in het Arbobeleid.

1.1 Plagen en pesten

Een belangrijk kenmerk van pubers is, dat ze druk bezig zijn hun identiteit te ontdekken in relatie tot anderen: tot hun ouders en andere volwassenen, maar vooral in relatie tot leeftijdgenoten. Vriendschappen, relaties en sociale verhoudingen worden daarom tijdens de puberteit zeer gevoelige onderwerpen: hoe is de pikorde in de klas? Ben ik populair? Wie "hoort" in de groep met wie? Wie "gaat" met wie? Wat zijn de eercodes van onze vriendschap? Juist op een leeftijd dat zelfvertrouwen sterk gekoppeld is aan het antwoord op bovenstaande vragen, is het een nare ervaring het lijdend voorwerp te worden van pestgedrag. Net als andere thema's zijn ook relationele verhoudingen tijdens de puberteit onderwerp van experiment: vriendschappen worden "uitgeprobeerd", net als vijandschappen en liefdes. Onderdeel van dit "uitproberen" is het aftasten van de grenzen van het eigen gedrag: hoe reageert de ander als ik dit of dat zeg of doe? Hoe ver kan ik gaan met het uitoefenen van invloed op anderen? Hoe ver kan de ander gaan bij mij? Dit geëxperimenteer kan volledig uit de hand lopen: wat begint als het uithalen van een onschuldige grap loopt uit op het terroriseren van een ander. Of we dat nou leuk vinden of niet: er is waarschijnlijk geen mens die tijdens zijn puberteit nooit het onderwerp is geweest van spot, die zich nooit buitengesloten heeft gevoeld en met wie nooit een grap is uitgehaald. Plagen is in de kern onschuldig en biedt kinderen de mogelijkheid hun sociale vaardigheden te ontwikkelen. Hoe ga je om met een afwijzing, hoe onderhandel je, hoe vang je klappen op, zoals het leven ze nu eenmaal uitdeelt? Plagen is een spel, waarbij leerlingen voor hun sociale ontwikkeling noodzakelijke ervaringen opdoen. Met mensen die je plagen, kun je leren omgaan, daar is ruimte voor. Dit is ook noodzakelijk. Wie als kind niet geleerd heeft met vervelend gedrag om te gaan, mist op latere leeftijd de vaardigheden. Wanneer gaat een plagerijtje echter over in pesten en sluipt het venijn in de

interactie? Waar ligt de grens? Het is van het grootste belang, dat we een goed onderscheid maken tussen onschuldige plagerijen en kwalijk pestgedrag.

Hieronder volgen vier belangrijke indicatoren, die kunnen helpen om plagen van pesten te onderscheiden.

1. Wat is de impact van het gedrag? Hoe reageert de persoon in kwestie? Lacht deze vrolijk mee of wordt de leerling boos/verdrietig? Ook in het eerste geval is de impact overigens soms groter dan de leerling laat merken.
2. Is het gedrag wederkerig? Als twee jongens op de gang elkaar duwen, duidt meestal niet op pesten; wanneer steeds dezelfde het onderspit moet delven, is dat mogelijk wel het geval.
3. Is het gedrag relationeel? Het uithalen van een "geintje" bij je beste vriendin duidt meestal niet op pesten; als beide partijen helemaal geen vriendschappelijke contacten onderhouden, is dat mogelijk wél het geval.
4. Is de verhouding gelijkwaardig? Wie uitdeelt, moet ook kunnen incasseren: gaat het om een leerling, die zelf ook wel eens een "geintje" uithaalt of betreft het een leerling die vaker het slachtoffer is, het pispaltje?

1.2 Vormen en voorbeelden van pestgedrag

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes, sms'jes schrijven
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van sociale activiteiten bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schoeltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen
Digitaal of cyberpesten:	pesten, treiteren of intimideren via e-mail, chat, instant messaging, social media, mobiele telefoons of andere digitale hulpmiddelen, ongevraagd (naakt)foto's maken en verspreiden, haatberichten sturen.

1.3 De gepeste leerling

Een jongere die gepest wordt, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- Het probleem lijkt onoplosbaar
- Het idee dat je niet mag klikken
- Intimidatie

1.4 Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen, uitvluchten verzinnen
- Thuis niet meer over school vertellen
- Geen andere leerlingen meer mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Steeds slechtere resultaten op school hebben
- Geregeld spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben of last van vermoeidheid
- Blauwe plekken, schaafwonden e.d. hebben
- Niet willen slapen, vaak wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Concentratieproblemen
- Niet alleen een boodschap willen doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen
- Bepaalde kleding niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zichzelf blesseren om maar niet naar school te hoeven
- Spijbelen
- 'Vreemd' of extreem gedrag vertonen

1.5 De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, 'want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden'.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt
- binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

1.6 Verschillende rollen

Hoe verschillend de situaties ook zijn waarbij sprake is van pesten, vaak voltrekken deze zich volgens een vast patroon. Zo zijn hierin vaak vaste rollen te herkennen:

Gepeste:	Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen; is bang dan nog meer gepest te zullen worden
Pester:	Is vaak onzeker en wil graag populair zijn en stoer gevonden worden Denkt door te pesten, dat iedereen hem/haar grappig vindt
Meeloper:	Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort Is bang om zelf gepest te worden
Helper:	Neemt het op voor de gepeste Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.
Stiekemer:	Vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet openlijk mee Is bang om zelf gepest te worden Roept anderen erbij om het pesten te steunen
Buitenstaander:	Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft
Stille:	Bemoeit zich er niet mee Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen; is bang zelf gepest te worden

2. Het pestprotocol

Het pestprotocol dient om te bekrachtigen dat pestgedrag op CSG Het Noordik niet wordt geaccepteerd. Het verdient zowel preventieve aandacht als zorg voor die gevallen waarin sprake is van concreet pestgedrag.

2.1 Uitgangspunten

Een protocol kan alleen functioneren als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een duidelijke directe manier van aanpak, wanneer het pesten de kop opsteekt.
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

2.2 Onze aanpak

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school
De school zorgt dat de schoolleiding, de mentorcoach en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.
2. Verantwoordelijkheid leerling
Wij verwachten van de leerlingen dat ze elkaar met respect behandelen. Wanneer er een conflict is, proberen ze dit eerst zelf op te lossen door mondeling hun grens aan te geven. Wanneer dit niet het gewenste effect heeft, meldt hij/zij het bij de mentorcoach.
3. Verantwoordelijkheid ouders/verzorgers
Voor het oplossen van conflicten hebben wij ook de hulp van ouders/verzorgers nodig. Van ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:
 - a. U spreekt in het bijzijn van uw kind niet negatief over andere leerlingen of andermans opvoeding.
 - b. Als u zich zorgen maakt over het welzijn van uw kind, of een ander kind, dan meldt u dit bij de mentorcoach of de anti-pestcoördinator.
4. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt
 - Het probleem wordt serieus genomen
 - Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
 - Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
 - Het aanbieden van hulp door de vertrouwensdocent

5. Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de pester met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de gepeste en de pester
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op het mogelijke gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de vertrouwensdocent

6. Het betrekken van de klas en andere leerlingen bij het probleem

De mentorcoach bespreekt met de klas (of een groep leerlingen buiten de klas) het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentorcoach komt hier regelmatig op terug.

7. Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft zo mogelijk adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Iedereen heeft het recht om niet gepest te worden.

Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

2.3 Preventieve maatregelen

1. Elke mentorcoach bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentorcoach in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en dat dit niet als klikken, maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
2. Gedurende het schooljaar wordt aandacht besteed aan pesten in de lessen. De leerlingen worden gebonden aan de gemaakte afspraken. Er zal op de actualiteit rondom dit thema worden ingespeeld.
3. Indien een mentorcoach of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
4. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentorcoach worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.

3. Het stappenplan na een melding van pesten

A De mentorcoach

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentorcoach eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens organiseert de mentorcoach een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentorcoach bespreekt direct het vervolgtraject.
3. De mentorcoach praat met de klas. Dit is belangrijk voor het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
4. Heeft dit niet gewenste effect dan gaat de mentorcoach dit bespreken met de teamleider. De mentorcoach koppelt dit terug naar de klas/groepje leerlingen.
5. Indien het probleem zich herhaalt meldt de mentorcoach het gedrag aan de teamleider. Deze maakt de overweging of de anti-pestcoördinator erbij wordt betrokken. Hij overhandigt de anti-pestcoördinator het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

N.B: Wanneer ouders/verzorgers vermoedens hebben van pesten, melden zij dit bij de mentorcoach.

B De anti-pestcoördinator

1. De anti-pestcoördinator ondersteunt de mentorcoach bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
 - a. confronteren
 - b. mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
 - c. helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de vertrouwenspersoon.
6. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte, wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
7. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
8. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentorcoach van betrokken leerlingen.

C De schoolleiding

1. Indien het pesten niet kan worden verholpen door het volgen van de bovenstaande stappen neemt de schoolleiding passende maatregelen.
2. In ernstige gevallen kan de schoolleiding besluiten om te schorsen en zelfs om leerlingen te verwijderen, hierbij maken ze gebruik van het protocol schorsing en verwijdering (zie website).

De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten.

De rol van de anti-pestcoördinator

- Hij/zij ondersteunt waar nodig de mentorcoach en teamleiders tijdens de verschillende fasen in het proces.
- Hij/zij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste.
- Hij/zij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorcoach lessen.
- Hij/zij doet aanbevelingen en verwijst door naar specifieke hulpverlening
- Hij/zij vraagt regelmatig aandacht voor de problematiek via de nieuwsbrief of website aan de ouders.

4. Wat is cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en/of via de mobiele telefoon. Zo'n tweederde van de kinderen ervaart cyberpesten als erger dan pesten op school of op straat. Dit komt omdat daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet erg groot is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking. Cyberpesten is een groeiend probleem. Het is voor docenten en ouders lastig te signaleren. Voor veel pesters is de impact van cyberpesten op hun slachtoffers vaak niet duidelijk. De signalen moeten vooral komen van andere leerlingen.

Hoe wordt er gepest?

- Pestmail/pestberichten (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- Stalking: het stelselmatig lastigvallen van iemand door het blijven sturen van hate mail/berichten of het dreigen met geweld via Twitter of Whatsapp.
- Het sturen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Spammen: een grote hoeveelheid afbeeldingen sturen via Whatsapp, zodat de telefoon van de ontvanger vastloopt.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail/berichten

5. Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. **Bewaar de berichten.** Probeer de berichten, waaruit het pestgedrag blijkt, te bewaren. Vertel leerlingen, hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, Whatsapp-gesprekken en Twitter berichten opslaan).
2. **Blokkeer de afzender.** Leg de leerling zo nodig uit, hoe hij/zij de pestmail/berichten kan blokkeren.
3. **Probeer de dader op te sporen.** Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om via het IP-adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk. Bij Whatsappberichten is het telefoonnummer te achterhalen.
4. **Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.** Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. **Verwijs naar de leerlingbegeleider.** Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de leerlingbegeleiding wanneer verdere begeleiding nodig is.
6. **Adviseer aangifte.** In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en daarvan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp.

6. Evaluatie protocol

Dit pestprotocol wordt iedere vier jaar op de vestigingen geëvalueerd met de anti-pestcoördinatoren en indien nodig bijgesteld. De volgende evaluatiedatum is maart 2026.